

Majandus- ja infotehnoloogiainistri määruse „Arenduskeskuste investeeringutoetuse andmise tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määruse „Arenduskeskuste investeeringutoetuse andmise tingimused ja kord“ eelnõu (edaspidi *määrus*) kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõike 2 alusel.

Euroopa Regionaalarengu Fondist (edaspidi *ERF*) rahastatava toetuse abil viiakse ellu „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärgi 1 „Nutikam Eesti” meetme 21.1.1.1 „Ettevõtete TAI-mahukuse ja teadmussiirde võimekuse suurendamine” sekkumise 21.1.1.13 „Ettevõtja arenguprogramm“ (sh ettevõtte arenguprogramm, ettevõtja tootearendusprogramm, arenduskeskuste toetus ettevõtjale) eesmärgi. Määruses on hõlmatud sekkumise alasekkumine „Arenduskeskuste toetus“ (edaspidi *alasekkumine*), teiste alasekkumiste „Ettevõtte arenguprogramm“ ning „Ettevõtja tootearendusprogramm“ elluviimiseks on planeeritud eraldi määrused.

Meetme sekkumistega panustatakse Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukavas 2021–2035 (edaspidi *TAIE*) nimetatud eesmärkide täitmisesse, „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027” erieesmärgi „Teadus- ja innovatsioonivõime ning kõrgetasemeliste tehnoloogiate kasutuselevõtu arendamine ja suurendamine” saavutamisesse.

Meede panustab TAIE üldeesmärgi „Eesti teadus, arendustegevus, innovatsioon ja ettevõtlus suurendavad koostoimes Eesti ühiskonna heaolu ja majanduse tootlikkust, pakkudes konkurentsivõimelisi ja kestlikke lahendusi Eesti ja maailma arenguvajadustele ja suuna „Ettevõtluskeskkond“ alaeesmärgi „Eesti ettevõtluskeskkond soodustab ettevõtlikkust ning teadusmahuka ettevõtluse teket ja kasvu, kõrgema lisandväärtusega toodete ja teenuste loomist ja eksporti ning investeeringuid kõigis Eesti piirkondades“ saavutamisse. Eelnõu panustab ka TAIE suuna „Teadmussiire“ alaeesmärgi „Eesti areng tugineb teadmuspõhistele ja innovaatilistele lahendustele“ saavutamist.

Meetme abil toetatakse vaid projekte, mis panustavad nutika spetsialiseerimise fookusvaldkondade eesmärkidesse. Nutika spetsialiseerimise fookusvaldkondadeks on järgmised neli TAIE fookusvaldkonda: digilahendused igas eluvaldkonnas, tervisetehnoloogiad ja -teenused, kohalike ressursside väärimine, nutikad ja kestlikud energialahendused.

Sekkimine aitab saavutada riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ sihti „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“, sh selle alamsihti „Eesti majandus on uuendusmeelne ja teadmispõhine“. Määrusega kavandatud toetuse panus strateegia „Eesti 2035“ sihtidesse ning kooskõla Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 (edaspidi *ühissätete määrus*) artikliga 9 on toodud seletuskirja lisas 1. Põhiõiguste harta ja puuetega inimeste õiguste konventsiooniga arvestamise kontroll-leht on lisas 2. Riskide hindamine on esitatud lisas 3.

Meede „Ettevõtete TAI-mahukuse ja teadmussiirde võimekuse suurendamine” on puutumuses kliima- ja keskkonnanäesmärkidega. Sekkumine panustab vastavate eesmärkide saavutamisse ettevõtjate tootarenduse projektide toetamise näol – selle tulemusel tulevad turule uued, keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse panustavad tooted, teenused ning tehnoloogiad. Sekkumine on piiratud nutika spetsialiseerumise valdkondadega, millest mitmed (nt nutikad ja kestlikud energialahendused ja kohalike ressursside väärimdamine) toetavad otseselt keskkonnanäo eesmäärke.

Toetus panustab riigieelarve tulemusvaldkonna „Teadus- ja arendustegevus ja ettevõtlus” programmi „Ettevõtluskeskkond” meetme „Tehnoloogia- ja arendusmahukate investeeringute tegemise stimuleerimine” tegevuste „Ettevõtete finantseerimisvõimaluste ja kapitali kättesaadavuse parandamine” (laenuid ja käendused) ning „Välisinvesteeringute kaasamise toetamine ning investeeringuid toetava keskkonna kujundamine (sh usaldusväärmuse tagamine ja riskide maandamine)” elluviimisesse.

Eelnäuga sätestatakse toetuse tingimused, toetuste menetlemise kord ning toetuse taotleja, toetuse saaja ja tema partneri kohustused ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (edaspidi *EIS*) äigused ning kohustused.

Toetuse andmist on kavandatud ellu viia üle-eestilisena. Tegevusi rahastatakse jooksvalt kuni eelarvevahendite ammendumise või toetuse taotlemise perioodi lõppemiseni.

Eelnäo eelarve on 4 miljonit eurot ja sellest toetatavaid tegevusi rahastatakse jooksva avatud taotlemise raames. Meedet rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest. Kohustusliku omafinantseeringu tagavad toetuse saajad.

Eelnäo ja seletuskirja koostasid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi MKM) majandusarengu osakonna nõunik Sven Valliste (vastav ametnik teenistusest lahkunud), *EIS*-i toetuste keskuse tiimijuht Erki Varbola (erki.varbola@eas.ee, 627 9704) ja *EIS*-i vanemjurist Terje Kleemann (terje.kleemann@eas.ee, 627 9340). Äiguslikke jm ettepanekuid tegid eelnäo kohta MKM-i strateegilise planeerimise osakonna riigiabi ekspert Anneli Schmiedeberg (anneli.schmiedeberg@mkm.ee, 639 7618) ja struktuurivahendite nõunik Natalja Zinovjeva (natalja.zinovjeva@mkm.ee, 5885 1182). Eelnäo juriidilise ekspertiisi tegi äigusosakonna äigusnõunik Gerly Lootus (gerly.lootus@mkm.ee, 639 7652). Eelnäo ja seletuskirja keeleteoimetas Justiitsministeeriumi äigusloomekorralduse talituse toimetaja Taima Kiisverk (taima.kiisverk@just.ee).

2. Eelnäo sisu ja võrdlev analüüs

Eelnäo koosneb kümnest peatükist ja 27 paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

- 1) üldsätted;
- 2) toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr;
- 3) nõuded taotlejale ja taotlusele;
- 4) toetuse taotlemine;
- 5) taotluse menetlemine;
- 6) taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamine;
- 7) toetuse saaja ning rakendusüksuse äigused ja kohustused;
- 8) aruannete esitamine;
- 9) toetuse maksmise tingimused;
- 10) finantskorrektsioonid ja vaided.

1. peatükk Üldsätted

Määruse 1. peatükis kehtestatakse määruse reguleerimisala, toetuse andmise riigiabi põhimõtted, toetuse andmise eesmärk ja oodatavad tulemused, määruses kasutatavad terminid ning tõhusa koostöö projektide intellektuaalomandi õiguste jagamise põhimõtted. Samuti määratakse rakendusasutus ja -üksus.

Määruse § 1 sätestab eelnõu reguleerimisala, tuues välja, kuidas eelnõu on seotud ja aitab kaasa „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ eesmärkide täitmisele. Lisaks sõnastatakse, et eelnõu toetab „Eesti 2035“ sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ ja TAIE alaeesmärkide „Eesti ettevõtluskeskkond soodustab ettevõtlikkust ning teadmismahuka ettevõtluse teket ja kasvu, kõrgema lisandväärtusega toodete ja teenuste loomist ja ekspordi ning investeringuid kõigis Eesti piirkondades“ ning „Eesti areng tugineb teadmuspõhistele ja innovaatilistele lahendustele“ saavutamist.

Määruse § 1 lõikes 1 kehtestatakse, et määrusega viiakse ellu rakenduskava meetme 21.1.1.1 „Ettevõtete TAI-mahukuse ja teadmussiirde võimekuse suurendamine“ sekkumise 21.1.1.13 „Ettevõtja arenguprogramm (sh ettevõtte arenguprogramm, ettevõtja tootearendusprogramm, tugi- ja arenduskeskuste toetus“) ja täpsemalt selle alasekkumise „Arenduskeskuste toetus ettevõtjale“ eesmärgi. Samuti sätestatakse, et määrus panustab rakenduskava poliitikaeesmärgi 1 „Nutikam Eesti“ erieesmärgi 1 „Teadus- ja innovatsioonivõime ning kõrgetasemeliste tehnoloogiate kasutuselevõtu arendamine ja suurendamine“.

Lõikes 2 seotakse toetus riigi pikaajalise arengustrateegia ehk „Eesti 2035“ strateegilise sihiga „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“. Arenduskeskuste toetuse projektid panustavad ennekõike alamsihti „Eesti majandus on uuendusmeelne ja teadmispõhine“, kuna meede toetab otseselt ettevõtetes teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni ja teadlaste ning ettevõtjate koostööd.

Lõikes 3 esitatakse loetelu nende tegevusvaldkondade projektidest, millele määrust ei kohaldata. Näiteks ei kohaldata määrust ekspordiga seotud tegevustele, mis on vahetult seotud eksporditavate koguste, jaotusvõrgu loomise ja toimimisega või muude ekspordimisest tulenevate jooksvate kuludega.

Lõikes 4 kehtestatakse taotleja või toetuse saaja ning rakendusüksuse vaheline teabe ja dokumentide edastamise kord. Teabe ja dokumentide edastamiseks kasutatakse struktuuritoetuse registri e-toetuse keskkonda. Kui dokumenti nimetatud keskkonna kaudu esitada ei saa, esitatakse esindusõigusliku isiku poolt elektroonselt digitaalselt allkirjastatuna.

Lõike 5 järgi juhendatakse lõikes sätestatu puhul ühendmäärusest eelnõus sätestatud erisustega.

Määruse § 2 järgi on eelnõu alusel antav toetus on riigiabi või vähese tähtsusega abi. Paragrahvis sätestatakse eelnõus kasutatavad riigiabi liigid.

Lõikes 2 on esitatud riigiabist lähtuvad tingimused, mille alusel määrust ei kohaldata. Näiteks ei kohaldata määrust ettevõtjale, kelle suhtes on Euroopa Komisjoni eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnustatud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks, tehtud toetuse tagasinõudmise otsus, mis on täitmata.

Lõikes 3 on esitatud vähese tähtsusega abi andmisel VTA määrusest tulenevad nõuded maksimaalsele toetuse summale ja sellele, kuidas toimub toetuse andmine kontserni tasandil. Vähese tähtsusega abi piirsumma on 200 000 eurot kolme majandusaasta kohta. Sealjuures peetakse vähese tähtsusega abi arvestust abi saaja kohta. Teisisõnu taotlejaks oleva ettevõtja kõigi erinevate meetme kaudu saadud ja rahaliselt mõõdetava vähese tähtsusega abi piir peab vastama neile tingimustele. Samuti viidatakse sellele, et maanteetranspordi valdkonnas tegutsevale rendi või tasu eest kaupu vedavale ettevõtjale ei tohi jooksva majandusaasta ja kahe eelneva majandusaasta jooksul antud vähese tähtsusega abi koos määruse osa raames taotletava vähese tähtsusega abiga ületada 100 000 eurot. Sätestatakse, et kui ettevõtja on saanud vähese tähtsusega abi komisjoni määruse (EL) nr 360/2012 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes tähenduses, ei tohi ületada talle käesoleva ja kahe eelneva majandusaasta jooksul nimetatud määruse ja VTA määruse alusel antud vähese tähtsusega abi koos käesoleva määruse alusel taotletava vähese tähtsusega abiga kokku 500 000 eurot.

Määruse § 3 loetleb olulisemad eelnõus kasutatavad terminid.

Toetuse andmisel lähtutakse nii arendustegevuse kui ka teadus- ja arendusasutuse defineerimisel üldise grupierandi määruse põhimõtetest ja seetõttu on nende terminite määratlemisel kasutatud grupierandi määruse mõisteid.

Arendustegevuse termini määratlemisel on lähtutud üldise grupierandi määruse artikli 2 punktist 85, milles defineeritud rakendusuring on kavandatud uuringud või kriitilised uuringud uute teadmiste ja oskuste hankimiseks, mida saaks kasutada uute toodete, protsesside või teenuste arendamisel või selleks, et täiustada märkimisväärselt olemasolevaid tooteid, protsesse või teenuseid. See hõlmab rakendusuringu (ja eriti geneerilise tehnoloogia valideerimise) jaoks vajalike komplekssete süsteemide komponentide loomist ning võib sisaldada prototüüpide konstrueerimist laboris või olemasolevaid süsteeme simuleerivas keskkonnas, samuti katsetootmisliine ja artikli 2 punkti 86, milles defineeritud tootearendus on olemasolevate teaduslike, tehnoloogiliste, ärialaste ja teiste asjakohaste teadmiste ja oskuste omandamine, ühendamine, kujundamine ja kasutamine uute või täiustatud toodete, protsesside või teenuste arendamise jaoks. Siia hulka võivad kuuluda ka tegevused, mille eesmärk on uute toodete, protsesside või teenuste mõisteline määratlemine, kavandamine ja dokumenteerimine.

Teadus- ja arendusasutus on määratletud üldise grupierandi määruse artiklis 2 punktis 83 kui teadmisi levitav organisatsioon - üksus (nt ülikool või uurimisinstituut, tehnosiirde agentuur, innovatsioonivahendaja, teadusuuringutele pühendunud füüsiline või virtuaalne koostööüksus) hoolimata oma õiguslikust staatusest (ava- või eraõiguslik) või rahastamise viisist, mille peamine eesmärk on sõltumatult teha alusuuringuid, rakendusuringuid või tootearendust ja laialdaselt levitada sellise tegevuse tulemusi, kasutades selleks õpetamist, avaldamist või teadmussiiret. Kui üksus tegeleb ka majandustegevusega, tuleb sellise majandustegevuse rahastamine, kulud ja tulud arvestada eraldi. Ettevõtjatel, kes avaldavad otsustavat mõju sellisele üksusele, nt aktsionäridel või liikmetel, ei tohi olla eelisjuurdepääsu sellise üksuse teadustulemustele.

Määruse § 4 lõige 1 nimetab toetuse andmise eesmärgi, milleks on ettevõtja pikaajalisel strateegilisel planeerimisel põhineva rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmine Eestis alustava ja laieneva arenduskeskuse (ettevõtte arendusosakond) tegevuse kaudu, ning lõikes 2 on

nimetatud alaeesmärk, mis on projektiplaani täitmise abil uue ja senisest kõrgema lisandväärtusega toote, teenuse ja tehnoloogia väljaarendamiseks panustamine.

Määrus panustab koos sama meetme teiste sekkumistega rakenduskava väljund- ja tulemusnäitajatesse järgmises eeldatavas mahus:

Tabel 1. Rakenduskava väljundnäitajad

Indikaator	Ühik	Baastase (2021)	Vahe-tase (2024)	Sihttase (2029)	Andme-allikas	Mõõtmis-sagedus
1. Toetatavad ettevõtjad*	Ettevõtjad	0	20	103	SFOS, projekti-aruanded	Üks kord projekti jooksul
2. Toetustega toetatavad ettevõtjad	Ettevõtjad	0	20	103	SFOS, projekti-aruanded	Üks kord projekti jooksul

* Sh peetakse eraldi arvestust mikro-, väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate üle.

Tabel 2. Rakenduskava tulemusnäitajad*

Indikaator	Ühik	Baastase (2021)	Sihttase (2029)	Andmeallikas	Mõõtmis-sagedus
1. Erasektori investeringud, mis täiendavad avaliku sektori toetust	Euro	0	55 811 046	SFOS, projektiaruanded (vahe- ja lõpparuanded), projektitaotlused	Pärast rahastusotsuse heakskiitmist esimese vahearuanedega. Rahastusotsuse muutmisel uuendatakse vajadusel ka näitaja saavutustaset.
2. VKE-d, kellel on suurem lisandväärtus töötaja kohta	Ettevõtjad	0	90	SFOS, projektiaruanded, Äriregister	Pärast projekti lõppemist (ülejärgmisel aastal)

*Tulemusnäitajate andmed sisestab RÜ

Vastavad tulemus- ja väljundnäitajad on kokku lepitud ja Euroopa Komisjonile esitatud poliitikaeesmärgi „Nutikam Eesti” perioodi 2021–2027 näitajate metoodikas. Näitajate passis on ka iga näitaja sihttaseme arvutuskäik. Juhul kui ühte indikaatorisse panustab mitu eri sekkumist, on lisatud iga sekkumise kohta eraldi arvutuskäik.

Projekti spetsiifiline tulemusnäitaja on toetuse saaja täistööajaga töötajate arvu kasv. Arvestuse aluseks on täistööaja ekvivalent. See mõõdik aitab panustada tööhõive määra kasvule rakendatava toetuse kaudu.

Toetuse andmisel hinnatakse „Eesti 2035“ aluspõhimõtete hoidmist ja sihtide saavutamist tasakaalustatud regionaalset arengut, soolist võrdõiguslikkust, võrdseid võimalusi, ligipääsetavust, keskkonna- ja kliimaeesmärke toetaval moel järgmiste näitajatega:

- 1) hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik;
- 2) soolise võrdõiguslikkuse indeks;
- 3) ligipääsetavuse näitaja;
- 4) väljaspool Harjumaad loodud SKT elaniku kohta EL-27 keskmisest;
- 5) ressursitootlikkus;
- 6) kasvuhoonegaaside netoheide CO₂ ekvivalenttonnides;
- 7) sooline palgalõhe, mis on toetatavates ettevõtetes loodud töökohtadele tööle asunud töötajate lõikes väiksem § 12 lõikes 1 viidatud EMTAKi jao tegevusala, millele taotleja või projekt vastab, taotluse esitamisele eelnevalt Statistikaameti viimati avaldatud Eesti keskmisest soolisest palgalõhest.

Punktides 1, 4, 5 ja 6 toodud näitajate selgitused koos asjakohaste andmeallikatega (kui kohaldub) on toodud strateegia „EESTI 2035“ [Vabariigi Valitsuse veebilehel](#). Punktis 2 toodud indeksi puhul saab tutvuda selle aluseks olevate alamindeksitega [European Institute for Gender Equality](#) veebilehel.

Punktis 7 toodud soolise palgalõhe andmed tegevusalade lõikes avalikustatakse [Statistikaameti veebilehel](#).

Toetuse taotlejad peavad analüüsima, kuidas projekt panustab otseselt või kaudselt eelpool nimetatud näitajate ja „Eesti 2035“ põhimõtete saavutamisse ning kirjeldama taotluses, kas ja kui jah, siis milliste tegevustega projekt nendesse panustab. Kui nähakse ette projekti puutumus mõne „Eesti 2035“ põhimõtte ja näitajaga, tuleb ka lõpparuandes kirjeldada, kuidas projekti käigus puutumust arvestati. Tasakaalustatud regionaalarengu näitaja „väljaspool Harjumaad loodud SKT elaniku kohta EL-27 keskmisest“ saavutamist aitavad toetada ka rakendusasutuse ja rakendusüksuse tegevused, mis suurendavad regionaalset tasakaalustatust.

Toetuse taotlejad peavad analüüsima, kuidas projekt panustab eelpool nimetatud horisontaalsetesse põhimõtetes ning kirjeldama taotluses, milliseid tegevusi projektis selleks tehakse.

Kuna projektid panustavad ka tööhõivesse, on neil puutumus näitajatega hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik soolise võrdõiguslikkuse indeks ja ligipääsetavuse näitaja.

Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik hindab panust võrdsete võimaluste edendamisse. Meetmes toetatud projektid peavad inimeste värbamisel jälgima võrdse kohtlemise seadust ning mitmekesisuse edendamise põhimõtteid.

Soolise võrdõiguslikkuse indeksisse saab panustada teadus- ja arendustegevuste valdkonnas soolise tasakaalu suurendamise ja palgalõhe vähendamisega. Projektis tuleb pöörata eraldi tähelepanu sobivate naiskandidaatide leidmisele ja palgata võrdsete kandidaatide puhul alaesindatud soost kandidaat. Projektid peavad jälgima, et loodavatele ametikohtadele palgatud inimeste töötasu ei suurendaks ja võimaluse korral vähendaks soolist palgalõhet ettevõttes.

Ligipääsetavuse näitajasse saab panustada erivajadustega töötajatele ligipääsetavuse tagamisega, sh töökohtade kohandamisega.

Perioodi 2014–2020 sarnast meetet „Tugiteenus- ja arenduskeskuste investeeringute toetuse“ rakendamise praktikat on analüüsitud 30. aprilli 2023. a seisuga SF registri andmete pinnalt. Meetme raames on rahastatud 15 taotlust, neist 8 Harjumaa, 2 Tartumaa, 1 Põlvamaa ning 4 üleriigilist projekti kogusummas 2 613 864,47 eurot, millest Harjumaa ettevõtteid on toetatud 1 110 788,19 euroga. Valdav osa meetme toetustest keskendus perioodil 2014–2020 Harju- ja Tartumaale, mis on osaliselt tingitud ka meetme spetsiifikast: meelitada välisettevõtteid viima Eestisse oma arendusosakondi (meetmes nimetatud arenduskeskusi). Sellest tulenevalt Eesti seisukohast oli perioodil 2014–2020 ja on jätkuvalt perioodil 2021–2027 esmase tähendusega asjaolu, et välisettevõtte otsustab tuua oma arendusosakonna Eestisse, mitte muusse Euroopa või maailma riiki. Lisaks sellele pakutakse ka edaspidi välisinvestoritele võimalusi investeerida Harjumaa ja Tartumaa asemel Eesti teistesse piirkondadesse. Paraku mõjutavad seda otsust väga mitmed asjaolud, üks olulisemaid neist lennujaama olemasolu Tallinnas, mille kaudu on lennuühendused otseselt või kaudselt kõikide maailma riikidega. Eesti teistesse regioonidesse investeerimise positiivseks eelduseks on ülikoolide regionaalkolledžite ja rakenduskõrgkoolide olemasolu piirkonnas ning ka tööstus- ja ettevõtlusalade näol sobiv olemasolev taristu.

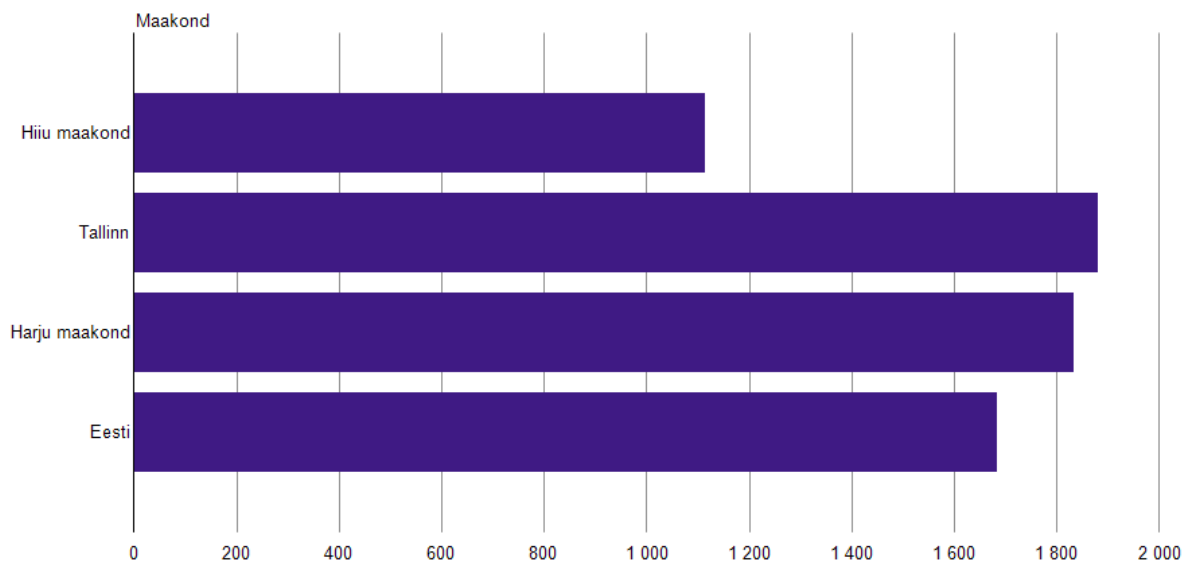
Kuna meetme eelarve on eesmärkidega võrreldes väga väike (vaid 4 miljonit perioodi 2021–2027 peale), siis piirduakse perioodil 2021–2027 vahendite indikatiivse eeljaotusega kaheks aastaks taotlemise alustamisest alates Harjumaa ja muu Eesti eristamisega. Teema on täpsemalt avatud § 13 seletuses.

Valitud lähenemist toetab Statistikaameti andmete põhjal tehtud Eesti brutopalkade, sisemajanduse koguprodukti (edaspidi *SKP*) jm näitajate järgmine analüüs.

Viimati Statistikaameti avaldatud aasta statistika kohaselt oli Eesti keskmine brutopalk 2022. aastal 1685 eurot. Harjumaal oli keskmine brutokuupalk 2022. aastal 1834 eurot ning Tallinnas 1881 eurot. Madalaim keskmine brutokuupalk oli 2022. aastal Hiiumaal, 1117 eurot. Maakonnapõhise brutokuupalga lisanõude kehtestamise eesmärgiks on tagada regioonide tasakaalustatumat arengut ning soodustada investeeringuid väljapoole Harjumaad. Erinevused brutokuupalgas lubavad eeldada, et taotlejatel tekib lisamotivatsioon kaaluda Harjumaalt väljapoole jäävat asukohta.

Töökohtade säilitamisel vähemalt viis aastat pärast töökoha esmakordset täitmist lähtutakse taotluse esitamise hetkel kehtinud 1,25-kordse Statistikaameti poolt viimati avaldatud maakonna keskmisest brutokuupalgast.

PA004: KESKMINE BRUTOPALK, TÖÖJÕUKULU JA TÖÖTATUD TUNNID | Maakond. Keskmise brutokuupalk, eurot, 2022.

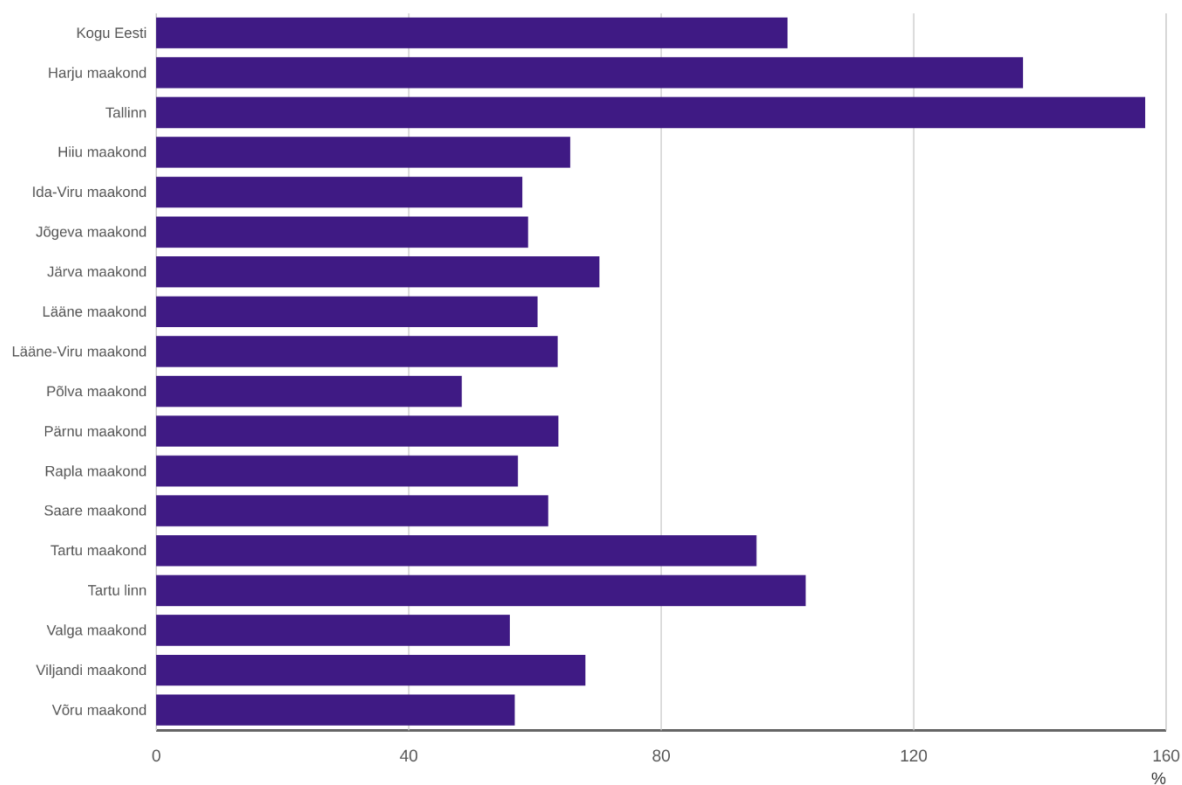
Allikas: Statistikaamet

Statistikaameti andmetel oli Eesti majandust iseloomustav näitaja SKP 2021. aastal jooksevhindades 31 miljardit eurot. Harjumaa moodustas sellest 20 miljardit eurot, millest omakorda 16 miljardit eurot tuli Tallinnast. Harjumaale järgnesid jätkuvalt Tartumaa ja Ida-Virumaa, mille osakaalud SKP-st olid vastavalt 11% ning 6%. Väikseima osatähtsusega olid Hiiumaa, Põlvamaa ja Läänemaa, moodustades SKP-st vähem kui protsendi. Kõige suurema protsendi SKP-st andis Harjumaa.

SKP elaniku kohta oli 2021. aastal 23 628 eurot ehk 2969 eurot rohkem kui aasta varem. Suurim SKP elaniku kohta oli Harjumaal – 137% Eesti keskmisest. Järgnesid Tartu- ja Järvamaa, kus SKP elaniku kohta oli vastavalt 95% ning 70% Eesti keskmisest. Järvamaa tulemuse taga on peamiselt tugev põllumajanduse valdkond. Väikseim SKP elaniku kohta oli jätkuvalt Põlvamaal (48%), järgnesid Valga- (56%), Võru- (56%) ja Raplamaa (57%). Kõige kiiremini on viimase kümne aasta jooksul Eesti keskmisele lähenenud Jõgevamaa, Tartumaa, Raplamaa ja Viljandimaa ning Eesti keskmisest on kaugenenud enim Saaremaa, Pärnumaa ja Lääne-Virumaa. Kümne aasta trendis võib märgata ka Harjumaa ja Eesti keskmise vahe vähenemist.

SKP elaniku kohta, % Eesti keskmisest | 2021

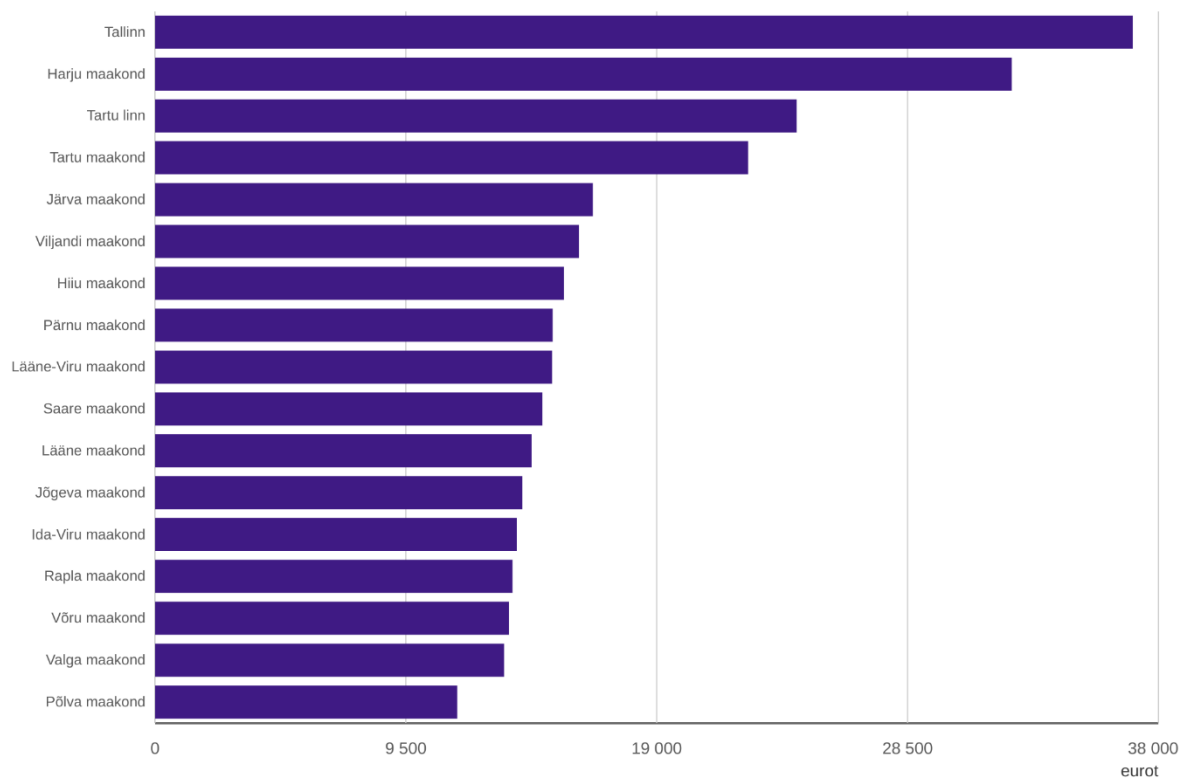
Allikas: statistikaamet

Vaata interaktiivset graafikut juhtimislaud.stat.ee

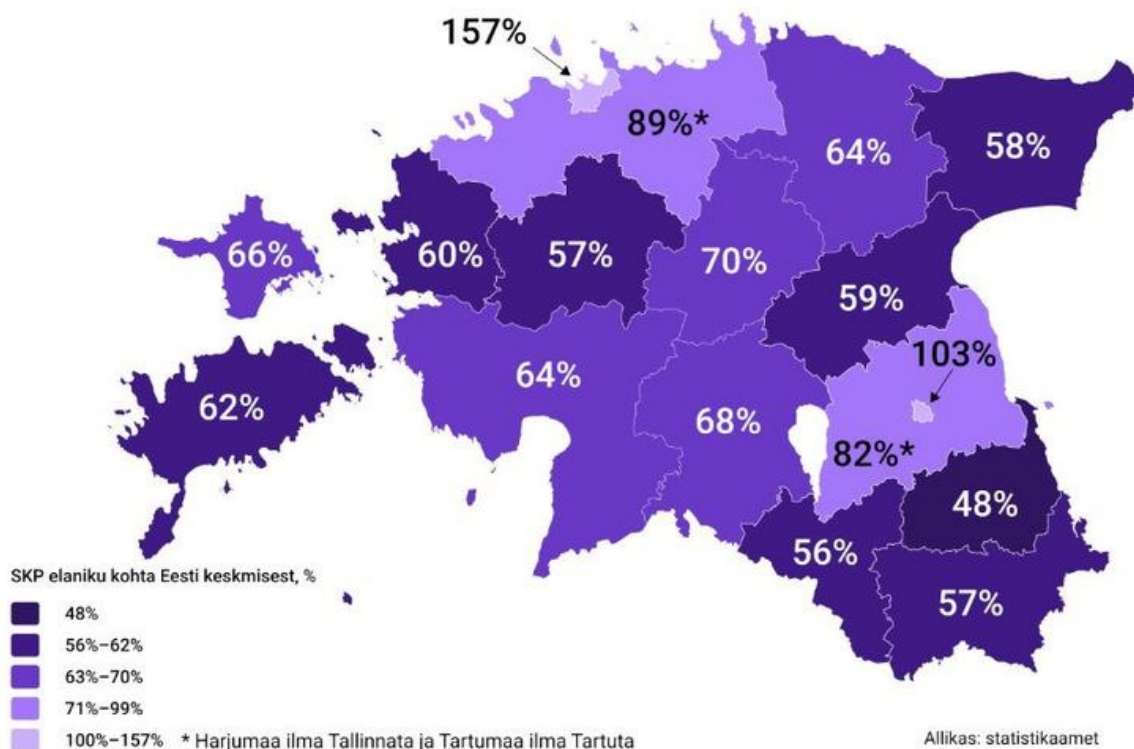
SKP elaniku kohta, eurot | 2021

Allikas: statistikaamet

Vaata interaktiivset graafikut juhtimislaud.stat.ee

Sisemajanduse koguprodukt piirkondades Eesti keskmise suhtes, 2021

Tehtud analüüs toetab meetmes valitud lähenemist kehtestada perioodi 2021–2027 vahendite indikaatiivset eeljaotust Harjumaa ja muu Eesti vahel.

Määruse § 5 kohaselt on rakendusasutus Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning rakendusüksus Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus.

2. peatükk

Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr

Peatükk sätestab määruse raames toetatavad tegevused, abikõlblikud kulud, projekti abikõlblikkuse perioodi, toetuse piir- ja omafinantseeringu määrad ning nendega seotud tingimused.

Määruse § 6 nimetab määruse raames toetatavad tegevused. Toetust antakse tegevustele, mis aitavad saavutada §-s 4 toodud eesmärgi ja tulemused. Toetuse raames antakse toetust ettevõtjale rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmiseks Eestisse rajatava või siin laieneva arenduskeskuse arendustegevuse kaudu. Ehitustegevus, millele tuleb taotleda ehitusluba, pole toetatav.

Renoveerimistöde puhul on oluline teada, et peetakse silmas hoones või hoone osas tehtavaid parendustöid, mida ei loeta ehitamiseks ehitusseadustiku tähenduses, sealhulgas töid, mille tulemusena ei muutu ehitise füüsilised omadused ega teki uut ehitist.

Ehitusseadustiku järgi rekonstrueerimist ehk ehitise ümberehitamist renoveerimisena ei käsitleta. Rekonstrueerimine on ehitamine, mille käigus olemasoleva ehitise omadused

muutuvad oluliselt. Ümberehitamisena ei käsitleta olemasoleva ehitise üksikute osade vahetamist samaväärsete vastu. Ehitise ümberehitamine on eelkõige ehitamine, mille käigus:

- 1) muudetakse hoone piirdekonstruktsioone;
- 2) muudetakse ja asendatakse hoone kande- ja jäigastavaid konstruktsioone;
- 3) paigaldatakse, muudetakse või lammutatakse tehnosüsteemi, mis muudab ehitise omadusi, sealhulgas välisilmet;
- 4) muudetakse oluliselt ehitise tööparameetreid või kasutatavat tehnoloogiat;
- 5) viiakse ehitise kooskõlla kasutusotstarbele vastavate nõuetega;
- 6) taastatakse osaliselt või täielikult hävinud ehitise.

Renoveeritavad hooned on üks taristu liikidest. Taristu hõlmab nii uut taristut kui ka olemasoleva taristu uuendamist, ajakohastamist ja laiendamist. Komisjon on kehtestanud teatise „Taristu kliimakindluse tagamise tehnilised suunised aastateks 2021–2027“ (2021/C 373/01) (edaspidi *kliimakindluse juhend*), mis kehtib eeskätt struktuurifondide projektidele, kuid mis on kohaldatav ka taaste- ja vastupidavusraha taristuprojektidele. Kliimakindluse juhendis on taristu käsitus lai, hõlmates nii hooned, võrgutaristut kui ka mitmesuguseid ehitatud süsteeme ja varasid:

- a) hooned (alates kodudest kuni koolide ja tööstusrajatisteni), mis on kõige levinum taristu liik ja inimasustuse alus;
- b) looduspõhised taristud, nagu haljaskatused, -müürid ja -alad ning äravoolusüsteemid;
- c) tänapäeva majanduse ja ühiskonna toimimiseks hädavajalik võrgutaristu, eelkõige energiataristu (nt elektrivõrgud, elektrijaamad, torujuhtmed), transporditaristu (põhivarad, nagu maanteed, raudteed, sadamad, lennujaamad ja siseveetranspordi taristu), info- ja kommunikatsioonitehnoloogia taristu (nt mobiilsidevõrgud, andmekaablid, andmekeskused) ning veetaristu (nt veetorustikud, veehoidlad, reoveepuhastusrajatised);
- d) ettevõtete ja kodumajapidamiste tekitatud jäätmete käitlemise süsteemid (kogumispunktid, sorteerimis- ja ringlussevõturajatised, jäätmepõletusjaamad ja prügilad);
- e) muud materiaalsed varad mitmesugustes poliitikavaldkondades, sealhulgas kommunikatsiooni, hädaabiteenuste, energeetika, rahanduse, toidu, valitsemise, tervishoiu, hariduse ja koolituse, teadusuuringute, kodanikukaitse, transpordi, jäätmete ja vee valdkonnas.

Määruse § 7 kehtestab toetuse abikõlblikud kulud ning nendega seotud tingimused.

Lõike 1 punktis 3 tuleb üldise grupierandi määruse artikli 25 lõike 3 punkti b kohaselt arvesse võtta, et kulud seadmetele ja vahenditele peavad olema tehtud sel määral ja sellise ajavahemiku jooksul, mil neid kasutatakse projekti jaoks. Kui vahendeid ja seadmeid ei kasutata projektis kogu nende kasutusea vältel, peetakse abikõlblikuks vaid amortisatsioonikulusid, mis vastavad projekti kestusele ja mis arvutatakse üldiselt aktsepteeritava raamatupidamistava kohaselt.

Lõikes 5 on nimetatud ja viidatud, millised kulud ei ole abikõlblikud.

Lõikes 6 nähakse ette, et abikõlblike kulude hulka ei arvata tehinguid isikute vahel, kes on tulumaksuseaduse § 8 lõikes 1 sätestatud seotud isikud. Kuivõrd praktikas on tekkinud eri toetusmeetmetes olukordi, kus TA tegevuse läbiviimiseks on Eestis ainult üks teenusepakkuja ja välismaalt sellise teenuse sisseostmine oleks majanduslikult ebamõistlik või tehnoloogiliselt teostamatu, siis sellistel juhtudel peab toetuse saaja võtma esmalt rakendusüksusega ühendust ning andma asjakohased põhjendused iga sarnase olukorra tekkimisel. Paragrahvi 8 lõike 3 puhul tuleb arvesse võtta, et kapitalirendi kujul liisingumaksud on abikõlblikkuse perioodil abikõlblikud.

Määruse § 8 kehtestab projektide abikõlblikkuse perioodi pikkuse. Projekti abikõlblikkuse periood on taotluse rahuldamise otsuses sätestatud ajavahemik, millal projekti tegevused algavad ja lõpevad ning projekti teostamiseks vajalikud kulud tekivad.

Lõike 2 kohaselt algab projekti abikõlblikkuse periood taotluse rakendusüksusele esitamise kuupäevast või taotluse rahuldamise otsuses märgitud hilisemast kuupäevast ning lõpeb taotluse rahuldamise otsuses sätestatud kuupäeval, kuid hiljemalt 31. augustil 2029. a, mis on hilisem MKMi ja Rahandusministeeriumi kokkuleppel eelnõu alusel lubatav tähtaeg, et tagada vahendite kasutamine kooskõlas Euroopa Komisjonile kinnitatuga. Projekti abikõlblikkuse periood peab algama ühe aasta jooksul taotluse rakendusüksusele esitamisest. Projekt loetakse lõppenuks siis, kui rakendusüksus on toetuse saaja esitatud lõpparuande kinnitanud ning rakendusüksus teeb selle alusel toetuse saajale lõppmakse.

Projekti abikõlblikkuse perioodi kestus on eelnõu kohaselt kuni 24 kuud.

Määruse §-s 9 tuuakse välja toetuse piir- ja omafinantseeringumäärad ja seotud tingimused.

Lõike 1 kohaselt saab toetust taotleda projektile, mille toetuse summa on minimaalselt 30 000 eurot ja maksimaalselt 500 000 eurot.

Lõigetes 2–6 on toodud toetuse osakaalud, mis kehtivad toetatavate tegevuste kaupa.

Projekti elluviimisel tekkivad kulud, mida toetusest ei hüvitata, kannab toetuse saaja. Projekti omafinantseering on toetuse saaja panus projekti nii abikõlblike kui ka mitteabikõlblike kulude katteks. Omafinantseering peab katma abikõlblikest kuludest selle osa, mida toetus ei kata. Omafinantseeringu all ei käsitleta teisi riigi, kohaliku omavalitsuse üksuse või Euroopa Liidu institutsioonide või fondide antud toetusi.

Määruse § 10 sõnastab koostööprojektide elluviimise tingimused. Need lähtuvad komisjoni teatise „Teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi raamistiku” (ELT C 414, 28.10.2022, lk 1–45) (edaspidi *TAI raamistik*) sätetest, mille järgimisel ei saa projekti ellu viiv ettevõtja ja tema partnerid kaudset riigiabi.

Koostööprojektid on kõik projektid, mida kavandavad, viivad ellu ja mille tulemusi, mis vastavad nende panusele projektis, jagavad eri partnerid ühiselt. Eelnimetatud nõude järgimine on oluline selleks, et toetuse saaja ja partnerid ei saaks soodsatest koostöötingimustest tulenevalt teadus- ja arendusasutuste kaudu kaudset riigiabi. See nõue võimaldab ühtlasi toetuse saajal, partneritel ning teadus- ja arendusasutustel leppida omavahel kokku, kas viimane panustab projekti:

- 1) lepinguliste teadusteenuste osutamise ning teadusuuringute teostamise kaudu, ning mispuhul järgitakse raamistiku punkti 2.2.1 ning kolme pakkumuse küsimise nõuet;
- 2) või koostöö kaudu, mispuhul järgitakse raamistiku punkti 2.2.2 ning teadus- ja arendusasutuse kulud hüvitatakse tegelike kulude alusel.

Juhul kui toetuse saaja ja teadus- ja arendusasutus teostavad koostööprojekte ühiselt, ei saa toetuse saaja soodsatest koostöötingimustest tulenevalt teadusasutuse kaudu kaudset riigiabi, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest:

- 1) osalev toetuse saaja ja ettevõtjatest partnerid kannavad kõik projekti kulud;

- 2) koostööprojekti tulemusi, millega ei kaasne intellektuaalomandi õigusi, võib laialdaselt levitada, või kui teadus- ja arendusasutuse tegevuse tulemusena tekivad intellektuaalomandi õigused antakse need teadus- ja arendusasutusele täielikult üle;
- 3) kõik koostööprojekti tulemusena tekkivad intellektuaalomandi õigused ja nendega seotud kasutusõigused jagatakse osapoolte vahel viisil, mis kajastab asjakohaselt nende tegevusi, sissemakseid ja huve;
- 4) teadus- ja arendusasutusele makstakse tema tegevuse tulemusena tekkinud intellektuaalomandi õiguste eest turuhinnale vastavat tasu, kui teadusasutus annab nimetatud intellektuaalomandi õigused üle või võimaldab projektis osalevale toetuse saajale või ettevõttest partnerile neile juurdepääsu. Teadus- ja arendusasutusele makstavast tasust võib maha arvata osaleva toetuse saaja või ettevõttest partneri poolt teaduspartneri nimetatud projektis läbiviidud tegevuse kulude katteks tehtud rahalise või mitterahalise sissemakse väärtuse absoluutsumma.

Teadus- ja arendusasutusele tema tegevuse tulemusena tekkinud intellektuaalomandi õiguste eest makstav tasu vastab turuhinnale, kui nimetatud tasu võimaldab teadus- ja arendusasutusel kõnealustest intellektuaalomandi õigustest saada kogu majandusliku tulu ja kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest:

- 1) tasu suurus on kindlaks määratud konkurentsil põhineva avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva müügitehingu tulemusena;
- 2) sõltumatu ekspert kinnitab oma hinnangu põhjal, et tasu suurus on vähemalt võrdne turuhinnaga;
- 3) teadus- ja arendusasutus tõendab, et ta on pidanud tasu üle turutingimustel läbirääkimisi koostöölepingu sõlmimise hetkel maksimaalse majandusliku kasu saamiseks, võttes samal ajal arvesse oma põhikirjalisi eesmärke;
- 4) juhtudel, kus koostööleping annab koostööprojekti osalevale toetuse saajale või partnerile koostööprojekti osaleva teadus- ja arendusasutuse tegevuse tulemusena tekkivate intellektuaalomandi õiguste suhtes eesõiguse, on teadus- ja arendusasutusel õigus küsida kolmandatelt isikutelt pakkumisi ja koostööprojekti osalev toetuse saaja või partner peab kolmandalt isikult soodsama pakkumise saamise korral makstava tasu suurust vastavalt suurendama.

Kuna teadus- ja arendustegevus on oma loomult esmakordne, siis paljudel juhtudel ei ole võimalik enne teadus- ja arendus tegevuse algust lõplikult määrata selle tulemusel tekkinud intellektuaalomandi õigust või turuhinda. Sellisel juhul peab partnerite vahel enne teadus- ja arendustegevuse algust sõlmitud koostööleping sisaldama punkte, mille kohaselt on võimalik teistele partneritele makstava tasu suurus üle vaadata. Tasu ülevaatamisel tuleb lähtuda tekkinud intellektuaalomandi õigusest ja selle turuhinnast.

3. peatükk

Nõuded taotlejale ja taotlusele

Peatükis kirjeldatakse, kuidas toimub toetuse taotlemine ja millistele nõuetele peab vastama taotleja, partner ja taotlus.

Määruse § 11 kehtestab nõuded taotlejale ja partnerile.

Lõikes 1 tuuakse välja, et taotlejaks võib olla Eesti äriregistrisse kantud äriühing või välismaa äriühingu Eestis asuv filiaal, mis vastab arenduskeskuse mõistele ja mille kontserni konsolideeritud käive oli taotluse esitamisele vahetult eelneval majandusaastal vähemalt

10 miljonit eurot. Meetme eesmärgiks on meelitada Eestisse välisosalusega ettevõtteid, kes tootsid siia oma arenduskeskused, seetõttu on seatud kontserni majandusaasta konsolideeritud käibe nõue. Vastav lävend on seatud, võttes arvesse eelmise perioodi meetme kogemust ning toetuse taotlejate senist profiili. Arvestades nii eeltoodud käibenõuet, fookust rahvusvahelistel ettevõtetel kui erisusi kapitaliseerituse, vastutuse ja juhtimisstruktuuri osas, ei ole käesoleva meetme sihtgrupiks füüsilisest isikust ettevõtjad.

Lõikes 2 on täpsustatud, keda võib kaasata projekti elluviimisse partnerina.

Määruse § 12 sätestab nõuded taotlusele ning taotlusega esitatavatele dokumentidele.

Rakendusüksusel on õigus küsida taotlejalt ka täiendavaid asjakohaseid andmeid, kui andmed on vajalikud otsuse tegemiseks. Oluline on, et tegevused järgiksid „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtet.

Kõnealune paragrahv sätestab ka taotlusele lisatavad andmed ja dokumendid, mille loetelu on lõikes 3. Lõike 3 punktides 7 ja 10 toodud infot nõutakse, kui see info ei ole äriregistris kättesaadav. Käesolevate punktide toel saab seeläbi tagada nõutud info esitamise ka juhul, kui taotleja ei ole seda veel äriregistris kättesaadavaks teinud, sest taotleja majandusaasta aruande esitamise tähtaeg ei ole veel saanud.

Kui taotleja on projektile või projekti osale tegevustest taotlenud toetust samal ajal mitmest meetmest või riigieelarvelistest, kohaliku omavalitsuse üksuse, Euroopa Liidu või muu välisabi vahenditest, esitab taotleja sellekohase teabe. Selle abil kontrollib ja ennetab rakendusüksus tegevuste võimalikku topeltrahastust.

4. peatükk

Toetuse taotlemine

Peatükis kirjeldatakse toetuse taotlemise ja eelnõustamise protsessi.

Määruse § 13 lõike 1 kohaselt taotletakse toetust jooksvalt kuni eelarvevahendite ammendumiseni või toetuse taotlemise perioodi lõppemiseni. Esimeses lõikes kehtestatakse samuti piirang toetuse taotlemisele, mille järgi saab taotleja uue projekti jaoks toetust taotleda vaid siis, kui eelnev, sama määruse alusel toetatud, projekt lõppes.

Lõikes 2 tuuakse välja, et valdkonna eest vastutav minister kinnitab oma käskkirjaga meetme eelarve toetusvahendite indikatiivse regionaalse jaotuse Harjumaa ja muu Eesti vahel. Arvestades meetme peamist väljakutset meelitada välisinvestoreid ja tuua Eestisse välisettevõtete arendusosakonnad üle, on juba suur võit, kui selline otsus Eesti kasuks tehakse. Samas, arvestades eelmisel perioodil toetuse suuremat keskendumist Harjumaale, kehtestatakse Harjumaa ja muu Eesti vahel indikatiivne eeljaotus, stimuleerides välisinvesteeringute suunamist Harjumaalt kaugemale.

Arvestades meetme eelarve suhtelist väiksust (kokku 4 miljonit perioodil 2021–2027), piirdatakse perioodil 2021–2027 vahendite indikatiivse eeljaotusega kaheks aastaks taotlemise alustamisest alates vaid Harjumaa ja muu Eesti eristamisega. Detailsemat jaotust (Eurostati territoriaalse statistika arvepidamise NUTS III tasandi piirkondade või maakondade vahel) ei ole põhjust teha, kuna meetme eelarve on seitsmeks aastaks vaid 4 miljonit eurot ning iga eraldiseisva investori otsust nii väikeste summadega mõjutada on väga keeruline. Samas võivad

aidata väljapoole Harjumaad investeringuid meelitada ülikoolide regionaalsete kolledžite ning ettevalmistatud tööstus- ja ettevõtlusalade taristu olemasolu piirkondades.

Kaheaastane piirang kehtestatakse juhuks, kui osa eelarvest, mis on arvestatud väljapoole Harjumaad, ei suudeta sel ajavahemikul ära kasutada. Sellisel juhul võimaldatakse programmeerimisperioodi lõpus järelejäänud eelarvet kasutada üle Eesti eesmärgiga Eestile eraldatud vahendid õigel ajal realiseerida.

Lõike 3 alusel teavitab rakendusüksus taotluste vastuvõtmise algamisest, lõppemisest, peatamisest ja rahastamise eelarvest rakendusüksuse veebilehel. Taotlemise avamisest teavitab rakendusüksus vähemalt 20 kalendripäeva enne taotlemise avamise päeva.

Lõige 4 sätestab, et rakendusüksusel on õigus menetleda mitut taotlust korraga, kuid kui taotletav toetuse summa võrdsustub vähemalt toetuste andmiseks planeeritud eelarve vaba jäägiga, menetleb rakendusüksus taotlusi nende esitamise järjekorras.

Määruse § 14 kohaselt on kõigile taotlejatele ette nähtud rakendusüksuse juures eelnõustamise läbimine.

Lõike 2 alusel on taotlemise eelduseks rakendusüksuselt positiivse eelhindangu saanud projektiplaan, mis lõike 3 alusel ei ole rakendusüksusele taotluse rahuldamisel siduv.

Lõikes 4 on info, mida rakendusüksuse etteantud vormil esitav projektiplaan peab sisaldama. Lõike 4 punkti 2 kohaselt tuleb esitada projekti kõigi tegevuste kirjeldus. Lisaks on sätestatud, et teadus- ja arendusasutuse tegevuste elluviimisel peab projektiplaanis täiendavalt kirjeldama, kui võrd uudne, innovatiivne ja konkurentsivõimeline on selle asutuse tegevuste fookuses olev toode, teenus, protsess või tehnoloogia.

5. peatükk

Taotluse menetlemine

Peatükis kirjeldatakse taotluse menetlemise protsessi ning taotluse valikukriteeriume ja -metoodikat. Peatükk sätestab tingimused ja korra taotluse rahuldamiseks, rahuldamata jätmiseks, osaliseks või kõrvaltingimusega rahuldamiseks ning taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks ja kehtetuks tunnistamiseks.

Määruse § 15 sätestab taotluse menetlemise korra. Taotluse menetlemise käigus võib rakendusüksus nõuda taotlejalt selgitusi ja lisateavet taotluses esitatud andmete kohta, taotluse täiendamist või muutmist, kui leitakse, et taotlus ei ole piisavalt selge või selles esinevad puudused. Taotluse menetlemiseks on ette nähtud kuni 30 tööpäeva taotluse esitamisest. Taotluse menetlemise aega võib pikendada kuni kümne tööpäeva võrra, näiteks taotlejalt selgituste ja lisateabe küsimiseks või täienduste ja muudatuste tegemiseks. Juhul kui tähtaja jooksul pole taotleja puudusi kõrvaldanud, on rakendusüksusel õigus teha taotluse rahuldamata jätmise otsus taotlust sisuliselt hindamata.

Määruse § 16 sätestab taotleja ja partneri nõuetele vastavaks tunnistamise tingimused, samuti asjaolud, mille esinemisel ei tunnistata taotlust nõuetele vastavaks. Taotleja ja taotlus peavad vastama kõnesolevas määruses sätestatud nõuetele. Taotlust ei tunnistata nõuetele vastavaks, kui see ei vasta määruses sätestatud nõuetele ning taotleja ei ole määratud tähtaja jooksul esitanud rakendusüksuse nõutud selgitusi, lisateavet ega kõrvaldanud puudusi või on taotluses

esitatud teadlikult ebaõigeid või mittetäielikke andmeid. Niisuguseid taotlusi ei hinnata sisuliselt ja need jäetakse rahuldamata.

Määruse § 17 kirjeldab toodud taotluste valikukriteeriume ja -metoodikat ning hindamise põhimõtteid.

Lõike 1 kohaselt on rakendusüksusel õigus moodustada taotluste hindamiseks nõuandev valikukomisjon kooskõlastatult rakendusasutusega ning kaasata eksperte.

Lõikes 2 kehtestatakse üldnõuded valikukomisjoni liikmetele. Valikukomisjoni liikmed peavad vastama ÜSS2021_2027 § 11 lõikes 2 sätestatud nõuetele.

Lisaks peavad valikukomisjoni liikmed deklareerima oma erapooletust ja sõltumatust hinnatavatest projektidest, taotlejatest ja partneritest ning isikliku seotuse esinemise korral ennast ettepaneku hindamisest taandama. Samuti peavad nad tagama valikukomisjoni liikmeks oleku ajal ja pärast seda valikukomisjoni töö käigus teatavaks saanud informatsiooni konfidentsiaalsuse.

Lõike 3 järgi avaldab rakendusüksus valikukomisjoni koosseisu oma veebilehel, tagades koosmõjus teiste toimingutega rahastatud projektide valiku läbipaistvuse ja ühiskonnale avatuse.

Lõike 4 alusel nõuetele vastavaks tunnistatud taotlusi hindab valikukomisjon kriteeriumide alusel, mis on kooskõlas ühendmääruse §-ga 7 ja mille osakaalud koondhindest on järgmised:

Valikukriteerium	Osakaal koondhindest	Hinnatakse
1. Projekti kooskõla valdkondlike arengukavadega, mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärkide saavutamisele	35%	Projekti kooskõla TAIE jm asjakohaste arengukavadega, mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärkide saavutamisele, sealhulgas: <ul style="list-style-type: none"> - projekti mõju kõnesoleva määruse ja meetme eesmärkide ning tulemuste ja väljundite saavutamisele; - projekti panust toetuse andmise eesmärkide ja tulemuste täitmisele; - projekti mõju ettevõtja majandustulemustele.
2. Projekti põhjendatus	25%	Projekti põhjendatus, sealhulgas: <ul style="list-style-type: none"> - kas projekti eesmärgi püstitus on põhjendatud – on olemas probleem, kitsaskoht või kasutamata arenguvõimalus; - projekti ja selle tegevuste kvaliteet ja põhjendatus: kas projekti sekkumisloogika on arusaadav, mõjus – ettenähtud tegevused võimaldavad saavutada projekti eesmärgi ning planeeritud väljundeid ja tulemusi parimal moel; - tegevuste omavahelisi seoseid; - ajakava realistlikkust, arvestades tegevuste omavahelisi seoseid ja ajalist järgnevust.
3. Projekti kulu-efektiivsus	15%	Projekti kuluefektiivsuse puhul hinnatakse, kas: <ul style="list-style-type: none"> - ettenähtud tegevused / lahendused on kuluefektiivne viis planeeritud väljundite / tulemuste saavutamiseks; - planeeritud eelarve on realistlik ja mõistlik – on selge, milliste arvutuste ja hinnangute alusel on

		eelarve kokku pandud ning planeeritud kulud on vajalikud ja mõistlikud, taotleja on võimeline projektile järgnevaid püsikulusid rahastama.
4. Toetuse taotleja suutlikkus projekti elluviia	15%	Hinnatakse taotleja võimekust projekti elluviia, milles hinnatakse: - taotleja varasemat investeeringute elluviimise kogemust, tehnilisi ja kvalifikatsioonipõhiseid eeldusi, finantsvõimekust ning riskide juhtimise oskust.
5. Projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrategia aluspõhimõtete ja sihtidega.	10%	Hinnatakse projekti panust § 4 lõikes 7 nimetatud Eesti 2035 näitajate saavutamisse, sh kõrgema hindegaprojektide osas, mis asuvad väljaspool Harjumaad.

Lõikes 5 täpsustatakse, et taotlusi hinnatakse lõike 3 punktides 1–5 sätestatud valikukriteeriumi alusel skaalal 0–4, millest kõrgeim hinne on 4 ja madalaim 0. Taotluse koondhinne kujuneb hinnete kaalutud keskmisest, arvestades loetletud valikukriteeriumide alusel antud hindeid.

Lõige 6 sätestab, et hinnatakse rakendusüksuse koostatud ja kinnitatud valikumethodika alusel. Valikumethodika koostamisel lähtub rakendusüksus lõikes 4 sätestatud valikukriteeriumidest ja kooskõlastab valikumethodika enne kinnitamist vastavalt ühendmääruse § 48 lõikele 1 korraldusasutuse ja Rahandusministeeriumiga ning rakendusasutusega, kes nõustab riigi pikaajalises arengustrategias kinnitatud strateegilistesse sihtidesse ja aluspõhimõtetes panustamist vastavalt oma vastutusvaldkonnale. Valikumethodika avalikustatakse rakendusüksuse ja korraldusasutuse veebilehtedel.

Valikukriteeriumide ja -metoodika kujundamisel on lähtutud ühendmääruse §-st 7 ehk perioodi 2021–2027 seirekomisjoni kinnitatud valikukriteeriumidest ja -metoodikast (vt ka seletuskirja peatükki 5). Neid järgib ka loodav valikumethodika.

Määruse §-s 18 sätestatakse taotluste rahuldamise tingimused ja kord. Taotlus võidakse rahuldada täielikult, osaliselt või kõrvaltingimusega. Lõike 1 kohaselt rahuldatakse nõuetele vastavaks tunnustatud taotlus, mis on määruse § 17 lõikes 3 loetletud valikukriteeriumide alusel saanud koondhindeks vähemalt 2,50, mis ei ole määruse § 18 lõike 4 punktides 1–5 toodud valikukriteeriumite lõikes hinnatud hindegaga alla 2,0, ning mille rahastamise summa ei ületa määruse § 13 lõike 2 alusel täpsustatud eelarvet.

Lõikes 2 on loetletud detailid, mida taotluse rahuldamise otsus peab sisaldama.

Määruse §-s 19 on toodud taotluste rahuldamata jätmise tingimused ja kord. rakendusüksus võib jätta taotluse rahuldamata, kui taotluses esitatud ja taotluse menetlemisel kogutud teavet kogumis hinnates ilmneb, et projekti eesmärgid on saavutatavad toetuseta.

Lõikes 3 täpsustatakse, et menetluses olevate taotluste kohta, mille rahaline maht ületab meetme toetuse rahastamise eelarve vaba jäägi ja mida ei ole võimalik vastavalt ühendmääruse § 9 lõikes 1 sätestatule osaliselt rahuldada, tehakse ühendmääruse § 8 lõike 2 punkti 5 alusel taotluse rahuldamata jätmise otsus.

Määruse § 20 sätestab, kuidas toimub taotluste osaline, samuti kõrvaltingimusega, rahuldamine.

Taotluse võib osaliselt rahuldada põhjendatud juhtudel ning, kui projekti eesmärk on saavutatav ning taotleja nõustub rakendusüksuse vastavasisulise ettepanekuga.

6. peatükk

Taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamine

Peatükis sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamise tingimused ja kord.

Määruse § 21 sätestab, kuidas toimub taotluste rahuldamise otsuse muutmise. Taotluse rahuldamise otsust muudetakse lõike 1 kohaselt rakendusüksuse algatusel või toetuse saaja sellekohase kirjaliku avalduse alusel ühendmääruse §-s 12 sätestatud tingimustel ja korras.

Lõige 2 täpsustab, et rakendusüksusel on õigus keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest, kui soovitatav muudatus seab kahtluse alla projekti oodatavate tulemuste saavutamise või projekti tegevuste lõpetamise projekti abikõlblikkuse perioodil.

Lõike 3 kohaselt otsustab rakendusüksus taotluse rahuldamise otsuse muutmise 20 tööpäeva jooksul pärast vastavasisulise avalduse saamist ning võib lõike 4 alusel lubada muutmist ka tagasiulatavalt, kui see aitab kaasa projekti tulemuste saavutamisele ja muudatus on põhjendatud.

7. peatükk

Toetuse saaja ning rakendusüksuse õigused ja kohustused

Peatükis kirjeldatakse toetuse saaja kohustusi ja õigusi, rakendusüksuse kohustusi ja õigusi.

Määruse § 22 kehtestab toetuse saaja õigused ja kohustused.

Toetuse saajal on õigus saada rakendusüksuselt teavet ja selgitusi, mis on seotud ÜSS2021_2027 ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega.

Lisaks ühendmäärusest tulenevatele kohustustele peab toetuse saaja kasutama toetust vastavalt taotluse rahuldamise otsuses sätestatule ning tagama projekti juhtimise ja eduka elluviimise rahuldamise otsuses fikseeritud tähtaegade ja tingimuste kohaselt.

Määruse § 23 loetleb rakendusüksuse õigused ja kohustused.

Rakendusüksusel on muu hulgas õigus kontrollida projekti elluviimist ning nõuda täiendavate andmete esitamist. Rakendusüksusel on õigus lõpetada toetuse väljamaksmine ning nõuda toetuse osalist või täielikku tagastamist, kui toetuse saaja rikub ÜSS2021_2027, selle alusel antud määrustes või käesolevas määruses sätestatud tingimusi või kaldub muul viisil kõrvale taotluses või taotluse rahuldamise otsuses sätestatust. Lisaks on rakendusüksusel õigus vähendada toetuse suurust proportsionaalselt projekti taotluse rahuldamise otsuses kinnitatud maksumuse vähenemisel.

Lisaks ühendmääruses sätestatule peab rakendusüksus teavitama toetuse saajat vastuvõetud otsusest, üldiselt tehakse seda koheselt peale otsuse vastu võtmist, st kas samal päeval või järgneval tööpäeval. Rakendusüksusel on lisaks kohustus säilitada vähese tähtsusega abi andmisega seotud andmeid koos teabe ja vajalike lisadokumentidega 10 aasta jooksul alates viimasest üksikabi andmisest.

8. peatükk

Aruannete esitamine

Peatükis kirjeldatakse, kuidas toimub toetuse kasutamise seotud aruannete esitamine.

Määruse § 24 sätestab aruandlust puudutavad toimingud ning nõuded. Lõige 1 näeb ette, et toetuse saaja esitab projekti vahe- ja lõpparuanded rakendusüksusele e-toetuse keskkonna kaudu hiljemalt toetuse rahuldamise otsuses sätestatud tähtajal.

Lõige 2 sätestab, et projekti vahearuanndeid esitab toetuse saaja projekti abikõlblikkuse perioodil kaks korda 12 kalendrikuu jooksul ning projekti lõpparuande kahe kuu jooksul projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest arvates.

Lõigete 3 ja 4 kohaselt peab vahearuanne sisaldama projekti tegevuste elluviimise ülevaadet ning hinnangut projekti edenemise kohta vastaval aruandlusperioodil, lõpparuanne kogu projekti tegevuste elluviimise ülevaadet ning hinnangut abikõlblikkuse perioodil tehtud edusammude ja tulemuste saavutamise kohta.

Kooskõlas lõikega 5 kehtestab rakendusüksus projekti vahe- ja lõpparuande vormid ning seal nõutava teabe loetelu. Toetuse saajale tehakse need kättesaadavaks e-toetuse keskkonnas.

Lõike 6 alusel kinnitab rakendusüksus projekti aruande või lükkab selle tagasi hiljemalt 30 tööpäeva jooksul selle saamisest arvates juhul, kui aruanne ei vasta kõnesolevas määruses sätestatud nõuetele.

Lõike 7 kohaselt on rakendusüksusel õigus nõuda projekti elluviimise järgsete aruannete esitamist kolme aasta jooksul projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest.

9. peatükk

Toetuse maksmise tingimused

Määruse 9. peatükis kirjeldatakse, millised on toetuse maksmise tingimused.

Määruse § 25 toob välja toetuse maksmise tingimused.

Määrusega kehtestavate tingimuste valik on suuresti tingitud kahest asjaolust. Esiteks antakse määruse toetust kas riigiabina määruse §-ga 2 lubatud üldise grupierandi määruse artiklite alusel või VTA-na. Selle tulemusel võib määruse alusel rahastatavad projektid olla rahastatud ainult

riigiabina, osa tegevusi riigiabina ja osa tegevusi VTA-na või projekti kõik tegevused rahastatakse VTA-na. Teiseks on määruse §-s 9 kehtestatud maksimaalselt toetuse summalt tulenevalt on võimalikud alla 200 000 kogumaksumusega projektid, mis muudab

kohustuslikuks kasutada lihtsustatud kulusid ühendmääruse § 18 lõikest 1 tulenevalt. Lõike 1 sätestab aktid, millest toetuse maksmisel juhindutakse.

Lõike 2 järgi sellises projektis, milles antakse toetus ainult riigiabina grupierandi määruse alusel ning nendes projektides, milles osa tegevusi kaasrahastatakse riigiabina ja osa tegevusi vähese tähtsusega abina (VTA-na) makstakse toetust tegelike kulude alusel ühendmääruse § 27 lõike 1 punkti 1 kohaselt. See tähendab siis, kui abikõlblik kulu on tekkinud ja tasutud.

Lõike 3 järgi sellistes projektides, mille kõik tegevused rahastatakse VTA-na, hüvitatakse kaudseid kulusid § 7 lõikes 4 sätestatud ulatuses, mis tähendab 7% projekti otsesest kuludest, vastavalt ühendmääruse § 28 lõikele 3.

Lõike 4 järgi esitab toetuse saaja maksetaotluse koos nõutud dokumentide ja tõenditega rakendusüksusele mitte tihedamini kui kord kvartalis.

Lõike 5 järgi arvestatakse abikõlblike kulude ning omafinantseeringu tõendamisel ainult raamatupidamise algdokumentide alusel ja pangaülekande teel tasutud kuludega.

Lõike 6 järgi tohib kuludokumendi abikõlblike kulude summa olla minimaalselt 100 eurot.

Lõike 7 järgi on rakendusüksusel kohustus 30 tööpäeva jooksul menetleda esitatud kuludokumente. Vajaduse korral on rakendusüksusel õigus kuludokumente kontrollida toetuse saaja juures. Puuduste korral on rakendusüksusel õigus toetuse saajalt küsida kuludokumentides esinevate puuduste eemaldamist ja selleks täiendava tähtaja määramist.

10. peatükk

Finantskorrektsioonid ja vaided

Peatükk toob välja finantskorrektsioonide tegemise ja vaide menetluse läbiviimise tingimused

Määruse § 26 kohaselt tehakse finantskorrektsiooni otsus ja tagastatakse toetus vastavalt ÜSS2021_2027 § 28–30 ja ühendmääruse 34–38 sätestatule.

Määruse § 27 sätestab, kuidas toimub vaide esitamine.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Käesoleva määruse aluseks on ÜSS2021_2027 ja selle alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrused.

Käesolev määrus on kooskõlas ka struktuuritoetuse seaduse aluseks olevate järgmiste Euroopa Liidu määrustega:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi;

- Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes;
- Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks.

4. Määruse mõjud

Määruse abil on võimalik Eestisse kaasata TAIE 2021–2035 fookusvaldkondade teadus- ja kapitalimahukad investeeringuid, mis aitavad ületada Eesti arenguväljakutseid, võimendavad väärtusahelaid ning on suure majandusliku mõju ja äripotentsiaaliga. Fookusvaldkondade prioriseerimine on oluline proaktiivseks turundus- ja müügitgevuseks. Uuel strateegiaperioodil keskendutakse eelkõige tööstusinvesteeringute meelitamisele, et anda hoogu kolmikpöördest tulenevatele võimalustele, selleks et Eestis asuks veelgi enam ettevõtete teadus- ja arenduskeskusi.

Toetus suurendab välisriikide ettevõtjate motivatsiooni rajada Eestisse kontsernile tugiteenust või arendustegevust osutavaid ettevõtjaid, mis omakorda aitab Eesti välisosalusega ettevõtjatel tõusta väärtusahelas ja nii saavutada paremaid majandustulemusi. Otseselt aitab eelnõu ettevõtjatel rakendada uusi funktsioone, arendada välja uusi ja kõrge lisandväärtusega tooteid ja teenuseid.

Projekti raames planeeritav koostöö kutse-, rakenduskõrg- ja ülikoolidega teadus- ja arendustegevuse alal kuulub nutika spetsialiseerumise valdkondadesse. Sellest tulenevalt aitab eelnõu kaasa ka näiteks koostöösuhte tekkimisele kutse-, kõrg- ja ülikoolidega, tõhustades ja initsieerides sellega teadmiste ja tehnoloogiate siiret.

Määrusel on otsene mõju majandusele, aidates Eesti ettevõtjatel suurendada oma rahvusvahelist konkurentsivõimet ja tõusta väärtusahelas. Määruse kaasabil loovad või laiendavad rahvusvahelised ettevõtjad oma senist tegevust Eestis ning viivad Eestis ellu innovatiivseid tegevusi, kaasates sealhulgas kohalikku tööjõudu ning koolitades neid uute funktsioonide täitmiseks vajalike oskuste ja teadmiste omandamiseks. Ettevõtjate arenduskeskuste laienemine peaks pikemas perspektiivis tagama ka suurema tööhõive ning paremad majandustulemused. Ettevõtjate paremate majandustulemustega kaasneb üldjuhul ka suurem maksutulu ja üldine ühiskonna heaolu paranemine.

Määrusel on otsene sotsiaalne, samuti demograafiline mõju. Olulisena saab välja tuua, et rahvusvaheliste arenduskeskuste arendamine Eestis loob siia atraktiivseid töökohti, et kvalifitseeritud töötajad saaks ennast kohapeal maksimaalselt rakendada. Ehk siis Eestisse tekivad rahvusvaheliste kontsernide töökohad.

Määrusel on ka otsene mõju regionaalarengule. Toetuse andmine on väljaspool Harjumaad üheks hindamiskriteeriumiks ning nõuded projektidele mõnevõrra madalamad (nõue püsivate töökohtade loomisel on seotud maakonnapõhise 1,25-kordse keskmise brutokuupalgaga). Eelnev loob eelduse, et taotlejate hulgas on senisest enam ka neid ettevõtjaid, kes on valmis keskuse rajama või laiendama seda väljaspool Harjumaad. See omakorda tähendaks ergutavat mõju regionaalarengule.

EIS-i regionaalsete investorkonsultantide roll on välisettevõtete jätkuinvesteeringuteni ärgitamine, esmaste investeeringute maandamine regioonidesse ning välisettevõtete tagasiside andmine EIS-i välisinvesteeringute osakonna äriarenduse tiimile. Regionaalsete

investorkonsultantide tegevus investorteeninduse pakkumisel hõlmab põhjalikke ja mitmekülgseid tegevusi regioonis.

Ettevõtjad, mis on saanud rahastuse eelneva perioodi meetmest:

ABB Tallinna regionaalse äriteeninduskeskuse arendamine	Harju maakond
Arvato Financial Solutions IT-arenduskeskuse laiendamine	Üleriiklikud/maakondade vahelised projektid
Stora Enso Tallinna finantsteenuste keskuse arendamine	Harju maakond
Acino Estonia OÜ tugiteenuskeskuse arendamine	Põlva maakond
AGA Äriteenuste Keskuse laiendamine	Harju maakond
Fleet Complete tugiteenus- ja arenduskeskuse loomine	Harju maakond
Atos Help and Interaction Center loomine	Harju maakond
Finnair Business Services äriteeninduskeskuse arendamine	Tartu maakond
Konecranes OÜ finantsteenuste arendamine	Harju maakond
Siemens Energy OY Nordic Engineering Center rajamine	Harju maakond
Linde Engineering kompetentsikeskuse loomine	Harju maakond
AS CGI tarkvaratoodete ja -teenuste arenduskeskuse laiendamine Põhja- ja Kesk-Euroopa üksuste jaoks	Harju maakond
AS KONE digitaalse kliendihaldus- ja teeninduskeskuse loomine	Harju maakond
Stockmann Asi tugiteenuskeskuse laiendamine	Harju maakond
Unikie Tugiteenuskeskuse loomine	Üleriiklikud/maakondade vahelised projektid
Solita arenduskeskuse käivitamine Tartus	Tartu maakond

Aastatel 2018–2020 EIS-i investorkonsultantide poolt Eestisse toodud investeeringute paiknemine maakonniti (mln eurot):

Maakond:	2018	2019	2020
Harju	226	58	117,5
Tartu	2	1,8	2
Ida-Viru	20	12,5	17
Lääne	1,3		2
Pärnu	14,3		1,8
Saare	4,9		7,5
Hiiu	0,5		
Valga	0,6		
Lääne-Viru	17	21,3	2
Põlva		0,4	
Võru		3	

Arvestades Eesti rahvastiku demograafiat ja trendi, et liikumine on toimunud seni selgelt Tallinna ja selle ümber asuva nn kuldse ringi suunas, on ka loogiline, miks enamik investoreid on just sellesse piirkonda maandunud. Teiste suuremate keskuste kasuks (nt Tartu) räägivad konkreetset spetsiifilised tugevused, nagu näiteks ülikooli olemasolu ja sellest lähtuvalt teadmiste ning teadmuse olemasolu või konkreetse sektori tugevused. Suurematel keskustel on eelis lähtuvalt tugiteenuste ning ettevõtlast toetavate meetmete/ressursside olemasolule eelkõige tööjõu ja infrastruktuuri tõttu.

Selleks et tagada selle meetme tõhusus ning regioonide areng, on tarvis paralleelselt arendada ka teisi olulisi ettevõtlusega ning kõrgema lisandväärtusega tootmist soodustavaid meetmeid – näiteks asjakohase haridus- ning koolitussüsteemi olemasolu, ettevõtlust soodustava ärikeskkonna arendamine, nüüdisaegsete elamispindade olemasolu. Pelgalt toetusmeetmete pinnalt on keeruline tagasi pöörata olemasolevat rahvastiku liikumise trendi – tegemist peaks olema sümbioosiga, millest kõnealune meede on üks oluline osa.

Määruse üheks peamiseks sihtrühmaks on tööstussektor. Meede loob võimaluse tööstusettevõtetele ehitada Eestis üles oma põhitegevuse kõrvale arenduskeskus, kus ühe töötaja lisandväärtus on keskmisest kõrgem (insenerid ja arendustöötajad).

Määrusel on mõju elu- ja looduskeskkonnale kasvuala ja ressursside väärimise kaudu.

Määrusel on otsene mõju tööhõivele, mis seotud toetatavatele projektidele seatud nõudega luua püsivad töökohad ning säilitada neid arenduskeskuses kolme aasta jooksul.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse raames antava toetuse eelarve Euroopa Regionaalarengu Fondide vahenditest on 4 000 000 eurot. Kohustusliku omafinantseeringu tagavad toetuse saajad. Määruse rakendamisega ei kaasne riigieelarvele täiendavaid tulusid ega lisakulusid. Määruse rakendamiseks vajalikud tegevused teeb rakendusüksus.

6. Eelnõu jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras, st kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Keskkonnaministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Riigi Tugiteenuste Keskusele, Euroopa Komisjonile ja perioodi 2021-2027 seirekomisjonile eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Lisaks esitatakse määrus arvamuse avaldamiseks Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele ja ettevõtete esindusorganisatsioonidele: Eesti Töandjate Keskkliit, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtete Assotsiatsioon ning Eesti Kaubandus-Tööstuskoda.

Lisa 1. Toetusmeetme, riigi pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtide ning ÜSM artiklis 9 nimetatud horisontaalsete põhimõtete vaheliste seoste analüüs.

Lisa 2. Põhiõiguste harta ja PIK arvestamise kontroll-leht.

Lisa 3. Riskide hindamise tabel.

Lisa 1: Meetme mõjud riigi pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtetele ja sihtidele ning ÜSM artiklis 9 nimetatud horisontaalsetele põhimõtetele

„Eesti 2035“ siht	Horisontaalsed põhimõtted
<p>Eesti majandus on uuendusmeelne ja teaduspõhine</p>	<p>Võrdsed võimalused (sh diskrimineerimise vältimine)</p>
	<p>Meetmel on seos soolise võrdõiguslikkuse edendamise ja teadus- ja arendustegevuse valdkonna tööhõives.</p> <p>TAI valdkonnas töötab naised vähem kui mehed, samuti on valdkonnas sooline palgalõhe meeste kasuks. Projektid saavad panustada valdkonna soolise tasakaalu suurendamisse, pöörates eraldi tähelepanu sobivate naiskandidaatide leidmisele ja palgates võrdsete kandidaatide puhul alaesindatud soost kandidaadi. Projektid peavad jälgima, et loodavatele ametikohtadele palgatud inimeste töötasu ei suurendaks ja vajadusel vähendaks soolist palgalõhet ettevõtjate hulgas.</p> <p>Olenevalt projekti valdkonnast võib ka projekti väljundil olla soolisele võrdõiguslikkusele toetav mõju.</p> <p>Panus „Eesti 2035“ näitajasse: soolise võrdõiguslikkuse indeks. Panus „Eesti 2035“ näitajasse: hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik.</p>
	<p>Sooline võrdõiguslikkus</p>
	<p>Valdkonna peamiseks väljakutseks on, et naiste loodud ja juhitud ettevõtteid on vähem kui meeste loodud. Naisettevõtjad tegutsevad vähem tehnoloogiapõhistes valdkondades. Naisettevõtjatel on rohkem raskusi rahaliste vahendite ja kapitali hankimisel ning kapitali kaasamisel. Samuti on naisettevõtjad vähem riskijulged ning nende ettevõtted tegelevad vähem arendus- ja innovatsioonitegevustega. Lisaks pole naisettevõtjatel alati ligipääsu ettevõtlusvõrgustikele ja ettevõtluse arendamisega seotud infole.</p> <p>Toetust saavad taotleda kõik Eesti äriregistrisse kantud ettevõtjad, olenemata nendes töötavate füüsiliste isikute soost. Toetus on suunatud neile ettevõtjatele, kes soovivad ettevõttega laiendada või luua uue ettevõtte. Seega aitab see meede toetada uute ettevõtete loomist ning lahendada väljakutset, et Eestis on vähe naiste loodud ja juhitud ettevõtteid. Toetusmeetme teavitustegevuse abil on aga võimalik tõsta naisettevõtjate teadlikkust võimalikest toetusmeetmetest ning julgustada naisettevõtjaid toetust taotlema. Meetme abil toetatud projektides võib olla puutumus soolise võrdõiguslikkuse teemadega, vastav hinnang antakse projekti taotluses.</p> <p>Panus „Eesti 2035“ näitajasse: soolise võrdõiguslikkuse indeks.</p>
	<p>Ligipääsetavus</p>
<p>Meetmes tuleb tagada erivajadusega (näiteks kuulmis-, nägemis- ja liikumispuue) inimestele füüsiline ja virtuaalne ligipääs kogu meetme tegevusele. Sellest tulenevalt peab nii meetmega seotud tegevuste info ja kommunikatsioon kui ka tegevuste rakendamine võtma arvesse</p>	

ligipääsetavuse nõudeid ning tagama selle alates tegevuse ettevalmistamisest kuni selle lõpuni, et kõikidel inimestel oleks meetme tegevustes osalemiseks võrdsed võimalused. Projekti käigus loodud tehnoloogiate puhul järgitakse universaalsidaini põhimõtteid seal, kus see on asjakohane.

Panus „Eesti 2035“ näitajasse: ligipääsetavuse näitaja.

Regionaalne tasakaalustus

Valdkonna peamiseks väljakutseteks on suured piirkondadevahelised erinevused ettevõtete konkurentsivõimes ning kapitali ja oskustega tööjõu kättesaadavuses. Oluline on, et ettevõtete võimalused tegutseda ja areneda ning võimalus pakkuda tasuvat tööd oleks eri piirkondades tagatud ühtlasemalt. „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava“. Meetme panust regionaalsete erisuste vähendamisse mõõdetakse näitajaga „Väljaspool Harjumaad loodud SKT elaniku kohta EL27 keskmisest“.

Ettevõtete tootlikkus (SKT hõivatu kohta ostujõu pariteedi alusel) on selgelt kõrgem suuremate linnapiirkondadega piirkondades, ulatudes 2020. a seisuga Harjumaal 102%-ni ELi keskmisest, jäädes seevastu Lääne-, Kirde- ja Kesk-Eesti piirkonnas kõigest 51–56% vahele ning viies maakonnas lausa alla 50% (madalaim Saaremaal, 45%). Kõige kiiremas tempos lähenevad ELi keskmisele jätkuvalt Põhja- ja Lõuna-Eesti. Ülejäänud NUTS 3 piirkondade lähenemine on aastatel 2018–2020 olnud aeglasem ega ole olnud järjepidev, Kirde-Eesti näitaja on koguni 5% võrra ELi keskmisest kaugenenu. Erandiks on siiski mitmed maakonnad, mille SKP hõivatu kohta on lähenenu ELi keskmisele kiiremas tempos, nt Põlva- Võru- ja Viljandi maakond (2 aastaga lähenenu ELi keskmisele enam kui 7%).

Ettevõtete lisandväärtuse piirkondlikud erinevused on paaril viimasel aastal mõnevõrra vähenenu. Kui 2018. aastal ulatus keskmine lisandväärtus 20+ töötajaga ettevõtetes 1588 eurost Lääne-Eestis 3538 euroni Ida-Virumaal, siis 2020. aastaks oli vastav lõhe vähenenu 1663 ja 3072 euro (Põhja-Eesti) vahele. Paraku on piirkonniti ühtlasemate näitajateni jõutud ennekõike Ida-Virumaa ettevõtete lisandväärtuse vähenemise tõttu. Tuleb ka arvestada, et nendes näitajates ei kajastu piirkondlikus ettevõtluses olulist rolli mängivad mikroettevõtted.

Ülaltoodut kokku võttes võib tõdeda, et regionaalne ebavõrdsus Eestis jätkub ja vajab arengutuge, millesse ka käesolev meede panustab. Meetmel on üheks hindamiskriteeriumiks toetuse andmine väljaspool Harjumaad ning nõuded projektidele mõnevõrra madalamad (nõue püsivate töökohtade loomisel on ära seotud maakonnapõhise 1,25 kordse keskmise brutokuupalgaga). Eelnev loob eelduse, et taotlejate hulgas on senisest enam ka neid ettevõtjaid, kes on valmis keskuse rajama või laiendama seda väljaspool Harjumaad. See tähendab, et meetmel on ergutav mõju regionaalarengule.

Meetme raames viiakse välisinvestorid kokku kohalike omavalitsuste ja ettevõtjatega, et tuua Eesti eri piirkondadesse juurde jätkusuutlikke ja võimalikult kõrge konkurentsivõimega uusi tööandjaid. Jätkuvalt arendatakse investorteeninduse regionaalse võrgustiku ja maakondlike arenduskeskuste koostööd ning toetatakse investoreid otsuste tegemiseks vajaliku informatsiooni hankimise ja asjaajamisega. Regionaalsete investorkonsultantide roll on välisettevõtete jätkuinvesteeringuteni ärgitamine, esmaste investeeringute maandamine regionidesse.

Sekkumisvõimaluste analüüs:

- 1) Taotlejate täiendav informeerimine ja nõustamine – võimalik on kasutada tehnilise abi ja rakendusüksuse teisi meetmeid ja teenuseid, et paremini toetusmeetme kohta infot jagada ja potentsiaalseid taotlejaid nõustada.
- 2) Võimekus kavandada arendavaid tegevusi – selleks on eraldi meede planeeritud, arenduskeskuste meetme eelarves sellisteks tegevusteks eelarvet ette nähtud pole.
- 3) Piirkonniti erinevad kvalifitseerimistingimused – töökohtade säilitamisel vähemalt viis aastat pärast töökohta esmakordset täitmist lähtutakse taotluse esitamise hetkel kehtinud 1,25-kordsest maakonna keskmisest brutokuupalgast, mille Statistikaamet on viimati avaldanud.
- 4) Toetusmeetme kavandamine teatud piirkondadele – probleem, mida meede aitab lahendada, on Harjumaa ja ülejäänud Eesti erinevus toetuste jagunemisel.
- 5) Toetuse suunamine ainult turutõrkepiirkondadesse – turutõrge on universaalne.
- 6) Eriprojektid ja investeeringud teatud piirkondadesse – investeeringute piirkonnaks on kogu Eesti.
- 7) Toetusskeemi katsetamine teatud piirkonnas – väljakujunenud meede, mis ei vaja juurutamist.
- 8) Piirkonniti erinevad toetusmäärad – toetusmäärad piirkonniti ühtsed. Meetme eelarve perioodiks on 4 miljonit eurot, millest saab toetust 8–10 ettevõtet.
- 9) Teatud piirkondadele reserveeritud teostusvahendid – erisused olemas. Erinevuse vähendamiseks on eelnõusse lisatud toetusvahendite indikatiivne regionaalne jaotus Harjumaa ja muu Eesti vahel, mille kinnitab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga. Käskkirjaga kinnitatud jaotus kehtib kaks aastat taotluste vastuvõtmise alustamisest ning muutub seejärel ühiseks üleriiklikuks eelarveks.
- 10) Toetuse hindamisel piirkondlike boonuspunktide andmine – hinnatakse projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrategia aluspõhimõtete ja sihtidega.
- 11) Piirkonniti erinev abikõlblike tegevuste loend – erinevused puuduvad. Vt lisaks punkt 8.

Panus „Eesti 2035“ näitajasse: tööjõu tootlikkus osakaaluna ELi keskmisest.

Keskkond/Kliima

Meetmel on positiivne mõju kliima- ja keskkonnaeesmärkide saavutamisele. Meetme raames toetatakse projekte, mis vastavad nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondade eesmärkidele. Neljast fookusvaldkonnast kolm panustavad kas otseselt või kaudselt kliima- ja keskkonnaeesmärkide saavutamisse.

Nutikate ja kestlike energialahenduste fookusvaldkonna üldised eesmärgid on teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse toel toota Eestis energiat kliimanetraalselt, muuta Eesti energiakasutus tõhusamaks ja ressursisäästlikumaks ning panustada energia varustuskindluse tagamisse. Eesmärkide saavutamiseks on plaanis toetada projekte, mis arendavad olemasolevaid või uusi energiatootmistehnoloogiaid ning vajalikke komponente, näiteks tuule- või bioenergia valdkonnas. Toetatakse salvestustehnoloogiate ja komponentide ning digiteeritud energiasüsteemide arendamist. Täiendavalt toetatakse lahendusi, mis aitavad energiat säästa, näiteks energiasäästlike hoonete ehitustehnoloogiliste või nutikate ja säästlike transpordi- ja liikuvuslahenduste loomine, elektroonikakomponentide ning -süsteemide optimeerimine.

Kohalike ressursside väärindamise fookusvaldkonna eesmärk on teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse toel väärindada kohalikke varusid kestlikult, elurikkusega arvestavalt ja kõrge ressursitootlikkusega, keskendudes nii esmasele kui ka sekundaarsele toormele ning võimendades bio- ja ringmajandust. Kohalike ressursside väärindamine aitab vähendada kasvuhoonegaaside heidet, mis kuluks toote transpordile. Samuti aitab fookusvaldkond kaasa ressursisäästlikkusele, kuna fookuses on tehnoloogiate ja toodete arendamine, kus kasutakse maksimaalselt ära toore ning tootmises tekkivad jäätmed. Samuti on olulisel kohal tehnoloogiate arendamine, mis aitavad tekkinud jäätmeid keskkonnasõbralikult ja ohutult käsitleda ning kõrvalsaadusi- ja jääke kasutada teisese toormena. Toetatakse ka keskkonnasõbralike toodete ja materjalide tootmist, näiteks biopõhiste materjalide tootmist.

Digilahendused. Fookusvaldkonna üldine eesmärk teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse toel luua, pakkuda ja kasutada digilahendusi igas valdkonnas, kasutada andmemajandust uute äri võimaluste loomiseks ning kindlustada turvaline küberruum. Kõnealuses fookusvaldkonnas toetatakse ka projekte ja tegevusi, mis loovad uusi lahendusi ja tehnoloogiaid energeetikas, ehituses ja transpordis ning mille eesmärk on parendada elukeskkonda, vähendada ressursikasutust ning täita Euroopa kliimaeesmärke. Sellisteks digilahendusteks võivad olla näiteks intelligentsed transpordisüsteemid (optimeerimine, ressursside parem kasutamine), intelligentsed tänavavalgustused, robotite kasutamine ja automatiseerimine, arukad energiavõrgud.

	<p>Üldjuhul on uued tooted ja tehnoloogiad ressursisäästlikumad ja keskkonnasõbralikumad, põhjustavad vähem kasvuhoonegaaside heidet ja jäätmeid ning kasutavad tootmisel tekkivaid jäätmeid.</p> <p>Panus „Eesti 2035“ näitajatesse: ressursitootlikkus, ja kasvuhoonegaaside netoheide CO₂ ekvivalenttonnides.</p>
<p>DNSH ja kliimakindlus</p>	<p>Meetmete mõju keskkonnanäitajatele ehk DNSH põhimõttele vastavust on analüüsitud rakenduskava koostamise käigus. Analüüs ei tuvastanud, et käskkirjaga hõlmatud meetmed põhjustaks olulist kahju keskkonnanäitajatele, toetatavad tegevused pigem arvestavad ja panustavad kliima- ja keskkonnanäitajate saavutamisse. Sellest tulenevalt puudub vajadus täiendavate leevendusmeetmete kehtestamiseks. Kliimakindluse tagamine on vajalik vaid taristuinvesteeringute korral.</p>